

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу

ПРОГРАМ РАЗВОЈА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ ПОДМЛАТКА

ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Јагодина, 2015.

На основу члана 176. Статута Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Наставно-научно веће Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 22. јуна 2015. године, донело је

ПРОГРАМ РАЗВОЈА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ ПОДМЛАТКА

1. Уводне напомене

На Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, са седиштем у Јагодини (у даљем тексту: Факултет) организује се научноистраживачки рад који има за циљ унапређивање научних сазнања, првенствено из области дидактичко-методичких дисциплина, за које је Факултет ђатичан. Научноистраживачки рад се изводи према Годишњем програму рада Факултета и посебном Програму научноистраживачког рада, а наставници и сарадници га остварују у оквиру својих радних обавеза.

Факултет обавља научноистраживачку, уметничку и стручну делатност у оним областима науке и уметности које су релевантне за образовање учитеља, васпитача у предшколским установама и васпитача у домовима. Полазиште иновација у наставном процесу јесу подаци и закључци добијени систематским и научноистраживачким радом. Садржаји курсева ослањају се на савремена научна и научноистраживачка достигнућа, те се на све ове начине остварује јединство образовног, научноистраживачког, уметничког и професионалног (стручног) рада.

Циљеви научноистраживачког рада доприносе реализацији стратешких циљева Факултета и усклађени су како са њима, тако и са националним и европским циљевима и стандардима високошколског образовања.

У складу са тенденцијама савремене европске универзитетске праксе, на Факултету посебна пажња се посвећује и развоју научноистраживачког подмлатка. Поред подршке младим сарадницима Факултета за учешће у научно-истраживачким пројектима, један од основних задатака је и оспособљавање студената основних академских и мастер академских студија за бављење научноистраживачким радом. Тиме се остварује и негује партнерски однос између наставника и студената, повећава квалитет њихових професионалних компетенција и омогућава мобилност студената по европским универзитетима у оквиру заједничког европског простора, односно у оквиру Болоњског процеса.

У циљу организовања и реализовања научноистраживачких, развојних и стручних пројеката, Факултет остварује и планира сарадњу са другим високошколским установама у земљи и иностранству, као и са научноистраживачким установама и другим

организацијама и заједницама, са којима на основу заједничког интереса закључује одговарајуће уговоре. Саставни део ових активности је и укључивање сарадника у научноистраживачке пројекте у функцији развоја научноистраживачког подмлатка.

2. Смернице за обезбеђивање развоја научноистраживачког подмлатка

2.1. Принципи добре научне праксе

Од резултата рада научника зависе, директно или индиректно, научни развој и развој друштва у целини. Полазну основу Програма развоја научноистраживачког подмлатка чини упознавање младих истраживача са принципима добре научне праксе. Резултати научноистраживачког рада у директној су вези са овим принципима. У складу с тим, од младих истраживача се очекује и захтева да у оквиру свог рада примењују следеће принципе и руководе се њима:

- критичност и егзактност примењују се у свим фазама научноистраживачког рада, од израде научноистраживачког пројекта и постављања хипотеза до публиковања резултата истраживања;
- коришћена методологија и резултати треба да се презентују на начин који обезбеђује њихову научну верификацију;
- истраживања треба да се спровode у складу са најновијим научним достигнућима, што подразумева познавање и праћење адекватне научне и стручне литературе и примену релевантне научне методологије;
- резултати научних сазнања објављују се у научним публикацијама и другим видовима научне комуникације. Објављивање резултата је део научног процеса за који су подједнако одговорни сви аутори.

2.2. Формирање истраживачких група

У истраживачком раду по правилу учествује више истраживача/научника, који на различите начине доприносе дефинисању циљева истраживања, њиховој реализацији, квантитативној и квалитативној обради добијених података, анализи и интерпретацији добијених резултата, те њиховом презентовању научној јавности. У складу с тим, сваки од чланова истраживачког тима сноси одређену одговорност. Млади истраживачи се оспособљавају за одговорно учешће у научноистраживачким тимовима за које важе следећа правила:

- истраживачке тимове чини одређени број учесника, од којих свако има јасно дефинисане улоге и задатке;

– чланови истраживачког тима у обавези су да поштују принципе добре научне праксе и да у вези са свим питањима реализације циљева истраживања и финализације научног рада сарађује са другим колегама у тиму и руководиоцем групе;

– руководиоци истраживачких тимова су, по правилу, наставни и научни радници са вишим звањима, који својим знањем и искуством треба да допринесу високом квалитету научноистраживачког рада. Сходно томе, руководиоца тима одређује основне правце истраживања, координира и одговара за рад учесника тима, обезбеђује услове за реализацију програма и неопходну едукацију млађих сарадника и заступа групу пред вишим организационим структурама;

– руководиоца истраживачког тима обезбеђује стваралачку атмосферу, колегијалну сарадњу и услове за академску дискусију, као и за решавање евентуалних конфликта унутар и изван истраживачког тима;

– руководиоца тима посебно прати учешће младих истраживача у одређеном пројекту, даје им неопходне инструкције, савете и подршку и брине о њиховом усавршавању у области научноистраживачког рада. О степену ангажовања и квалитету рада младих истраживача у оквиру истраживачког пројекта руководиоца тима обавештава Научно-наставно веће Факултета;

– примењена методологија и резултати истраживања у оквиру истраживачког тима су поверљиви све док се не прикажу научној јавности. Изузетно, а уз изричиту дозволу свих коаутора и руководиоца истраживачког тима, методологија и резултати истраживања могу се објавити и раније;

– руководиоца истраживачког тима обезбеђује завршну фазу процеса истраживања – објављивање резултата истраживања тима и/или поједних сарадника.

3. Мере за развој научноистраживачког подмлатка

Основни циљ Програма за развој научноистраживачког подмлатка Факултета јесте да се формира задовољавајући број младих кадрова опредељених за научноистраживачки рад у васпитно-образовној делатности.

У ширем смислу под појмом *научноистраживачки подмладак* подразумевају се:

- студенти који показују изузетан успех током студија и склоност ка истраживачком раду,
- асистенти, асистенти приправници и сарадници у научном раду до 32 године (према новим одредницама образовног система).

Програм полази од реалног стања и ослања се на постојеће ресурсе Факултета, а заснован је на: (1) развоју младих кадрова у оквиру редовног система образовања, (2) стимулисању додатног унапређења њихове каријере у току и након студија и (3) успостављању и одржавању веза са младим истраживачима са других факултета у земљи и иностранству.

Програм развоја научноистраживачког подмлатка – студенти

Студентима основних академских и мастер академских студија се пружа могућност да се укључе у научне пројекте са циљем да се заинтересују за научни рад и испоље своја интересовања и могућности за истраживања. Програм научног развоја студената обухвата:

1. Одабир (селекција) квалитетног научноистраживачког подмлатка кроз:

а) редовну наставу, односно исказани успех студената

б) семинарске и друге радове

в) менторски рад у току израде завршних дипломских радова,

2. Подршку научноистраживачком раду студената кроз рад одговарајућих секција за научни рад у студентским организацијама Факултета, учешћа на такмичењима и сл.,

3. Организовање научно-информативних трибина, радионица које имају за циљ упознавање студената са научноистраживачким радом у различитим областима,

4. Популарна научна предавања истакнутих научника и стручњака са иностраних универзитета и других факултета,

5. Учесће студената (излагање радова) на научно-стручним скуповима у оквиру студентских или редовних секција,

6. Организовани одлазак на стручна усавршавања у иностранству кроз стручне екскурзије, праксу и друге видове усавршавања.

Програм развоја научноистраживачког подмлатка – сарадници

Научноистраживачки подмладак Факултета чине изабрани сарадници:

1. сарадници у настави, студенти мастер академских студија

2. асистенти, студенти докторских академских студија или магистри наука којима је одобрена тема докторске дисертације, као и асистенти доктори наука.

Програм њиховог усавршавања обухвата:

а) наставак образовања и стицање академског назива мастер, односно научног назива доктор наука и

б) пуно укључивање у научноистраживачки рад на Факултету.

3.1. Развој научноистраживачког подмлатка у оквиру редовног система образовања и научноистраживачког рада на Факултету

Општи квалитет образовања који Факултет нуди и квалитет научног подмлатка стоје у директној вези. Следеће активности биће усмерене на образовање научног подмлатка у току редовних делатности Факултета:

– Пре-селекција и селекција студената током основних и мастер академских студија

Неопходно је да се већ у првим фазама основних академских студија код студената препознају и даље развијају особине као што су: способност општег планирања и организовања, добра усмена и писмена комуникација, способност за тимски рад и друге особине које представљају научноистраживачки потенцијал. Од наставника и сарадника, а посебно од координатора студијских програма, очекује се адекватно праћење и континуирано саветовање студената, што укључује правилно усмеравање, указивање на логичан избор предмета у односу на препознате личне афинитете и способности студента, упућивање на ваннаставно усавршавање, саветовање код одлучивања за наставак академског образовања и друго.

На дипломским академским студијама одвијаће се континуирано праћење напредовања студената на нивоу различитих специјалности, биће им пружена помоћ при самосталном креирању свог личног образовног профила, при опредељивању за специјалну научну област, као и у погледу сваког даљег планирања професионалне каријере.

– Менторство на докторским студијама

Научно релевантне докторске студије и квалитетно менторство јесу од суштинског значаја, будући да је познато да се велики део научне делатности у свету врши управо кроз супервизирание PhD пројекте. Факултет креће у процес акредитације студијског програма докторских студија, који има за циљ континуиран развој младих научних кадрова у области васпитања и образовања. Реформисани систем докторских студија, међутим, обележен је новим, знатно оштријим критеријумима, и то не само у погледу квалитета кандидата, научне заснованости и оправданости предложеног PhD пројекта, већ и у погледу научних компетенција предавача и будућих ментора. Ради повећања свести о значају докторских студија Управа Факултета ће у наредном периоду организовати кратак семинар или серију предавања о месту и улози докторских студија у реформисаном високом образовању, односно о значају квалитета менторства у развоју научног подмлатка.

Планирани циљеви Програма развоја научноистраживачког подмлатка у погледу докторских студија јесу: (1) да се на студијски програм докторских студија Факултета упише 8 студената годишње, (2) да се у истом периоду врши континуирана евалуација студијског програма докторских студија и (3) да се у наредном периоду створе услови да већи број наставника Факултета задовољава услове за одржавање наставе и буде укључено у реализацију студијског програма докторских студија.

– Укључивање студената дипломских, мастер (и докторских) студија у рад на текућим пројектима

Текуће пројектне активности представљају један од најбољих полигона за образовање научног подмлатка. Тренутно је на овим пројектима на укључен мањи број студената основних и мастер студија. Циљ предложеног Програма је да се остваре услови за континуирано и одрживо повећање броја младих истраживача који су укључени у текуће научноистраживачке пројекте. Да би се овај циљ остварио, неопходно је да се (1) обезбеди већи број финансираних научних пројеката на Факултету и (2) да се што већи број квалитетних свршених студената подстиче на наставак академског образовања, тј. на опредељивање за мастер академске и докторске студије. Ови предуслови се могу остварити једино појачаним и систематским ангажовањем наставника и сарадника Факултета.

3.2. Стимулисање научноистраживачког подмлатка на посебне облике усавршавања

Перманентно ваннаставно усавршавање јесте концепт који има важно место у свим научно развијеним друштвима и представља темељ за реформисање система високог образовања и научноистраживачке делатности. Програм за развој научноистраживачког подмлатка Факултета предвиђа низ посебних облика усавршавања, као што су: (1) међународна размена студената и младих истраживача, (2) самостално приказивање резултата и објављивање радова.

– Међународна размена студената и младих истраживача

У току наредног периода планирано је да се повећа обим међународне размене студената. У ову сврху биће коришћено позитивно искуство европских програма интернационалне размене у високом образовању, различитих билатералних програма и других видова академске сарадње, у којима наставници и сарадници Факултета већ учествују.

Наведене активности посебан акценат стављају на боравак наших младих кадрова у неком од међународних научних центара, али је важно напоменути да се позитивни ефекти очекују и кроз реципрочне посете страних истраживача Факултету педагошких наука. Управа Факултета ће настојати да се свим посетама интернационалне размене поклони одговарајућа пажња и да се оне искористе за ширење европских димензија научног рада на Факултету. Поменуте активности допринеће развијању свести о значају међународне научне сарадње.

– Самостално приказивање резултата и објављивање радова

Факултет има интерес да присуство младих истраживача на научним скуповима и њихово самостално приказивања постигнутих резултата буде што веће. Поред конкретне финансијске помоћи, Управа Факултета ће радити на информисању младих истраживача о

постојању других фондова који се могу користити у те сврхе и на пружању помоћи у припреми апликација за финансирање.

Неопходно је да се код младих истраживача развије свест о важности приказивања добијених резултата на релевантним научним скуповима и објављивања радова у интернационалним часописима.

4. Задаци наставника и њихова брига о научноистраживачком подмлатку

Принципи развоја научноистраживачког подмлатка уграђени су у све сегменте Програма рада Факултета. Наставници Факултета својим личним ангажовањем и примером треба студентима да буду узор научног поштења и поштовања принципа добре научне праксе у истраживачком раду. Рад са младим сарадницима подразумева следеће:

- млади истраживачи ће, у складу са могућностима и потребама, бити укључени у научноистраживачке програме и пројекте који се реализују на Факултету;
- научни подмладак има право на сталну и редовну помоћ старијих и искуснијих истраживача, која се спроводи кроз менторски рад и руковођење истраживачким тимом;
- рад младог истраживача у научним програмима мора да буде јасно и недвосмислено дефинисан;
- млади сарадници имају право на стручну и саветодавну подршку у реализацији научних истраживања која врше у оквиру пријављених докторских дисертација;
- млади истраживачи који учествују у истраживачким пројектима у обавези су да редовно усмено и најмање једанпут годишње писмено руководиоцу истраживачког тима подносе извештаје о току свог истраживачког рада, као и да учествују у свим активностима везаним за реализацију пројекта;
- Факултет ће, у складу са својим могућностима, подстицати учешће младих истраживача на научним скуповима у земљи и иностранству и њихову мобилност у европском образовном оквиру.

5. Обезбеђивање квалитета научноистраживачког рада

За научна истраживања обезбедиће се услови који ће омогућити и осигурати тражени, односно задати квалитет рада. На Факултету правила за спровођење евалуације квалитета научноистраживачког рада биће усклађена са међународним препорукама и националним стандардима.

Оцена квалитета научноистраживачких пројеката врши се једном годишње, најкасније годину дана од њиховог одобравања, а у склопу Годишњег извештаја о раду Факултета.

Критеријуми за оцену квалитета научноистраживачког рада у оквиру научних пројеката обухватају:

- број и врсту радова (докторски, магистарски и мастер радови, монографије, поглавља, радови у часописима) проистеклих из пројеката;

- учешће на научним скуповима, са подацима о томе да ли је рад публикован, те да ли је публикован у изводу или у целини;

- однос броја ангажованих наставника/сарадника на пројекту и броја публикованих радова;

- категорију радова, према утврђеној квантификацији научноистраживачких резултата истраживача;

- евиденцију о утрошку средстава са пројекта.

Спровођење и контрола реализације донетих правила, као и координација са националним и интернационалним супервизорима, поверава се Комисији за обезбеђивање квалитета Факултета. Унутар самог истраживачког тима, контрола квалитета научноистраживачког рада поверава се једној особи која има наставничко звање.

НАСТАВНО-НАУЧНО ВЕЋЕ

ПРЕДСЕДНИК

Проф. др Виолета Јовановић, декан

В. Ј.